

Naročnina listu: --
 Celo leto . . . K 10--
 Pol leta 5--
 Četrt leta 2:50
 Mesečno 1--
 Zunaj Avstrije: ----
 Celo leto 15--
 Posamezne številke
 -- 10 vinarjev. --

STRAŽA

Inserati ali oznanila
 se računajo po 12 vln.
 od 6redne petivrstice: pri
 večkratnih oznanilih velik
 --- popust. ---
 „Straža“ izhaja v pon-
 deljek in petek popoldne.
 Rokopisi se ne vračajo.

Uredništvo in upravnništvo: Maribor
 Koroška ulica. 5. — Telefon št. 113.

Neodvisen političen list za slovensko ljudstvo.

Z uredništvom se more govoriti
 vsak dan od 11.—12. ure dopoldne.

Najnovejša poročila Za združenje Jugoslovanov.

Obmejne Slovence, Štajerce in Korošce, navdaja veliko veselje, da so se vse slovenske stranke na Kranjskem zjediniše in skupno podale to-le izjavo:

1. Podpisani zastopniki Slovencev izjavljamo, da se solidarno pridružujemo državno-pravni deklaraciji Jugoslovanskega kluba z dne 30. maja t. l. Po našem živem prepričanju je bodočnost habsburške monarhije mogoča le na načelu resnične svobode narodov, a bodočnost našega naroda le na načelu združenja Slovencev, Hrvatov in Srbov, ki prebivajo v naši monarhiji. Oboje, svobodo in edinstvo, pa more našemu narodu zagotoviti in ohraniti le samostojna, na načelu samoodločbe narodov zgrajena jugoslovanska država pod žezlom habsburške dinastije. Zato zahtevamo, da se čimprej izvede to jugoslovansko edinstvo in se v tem oziru zaupljivo zanašamo na očetovsko naklonjenost nositelja habsburške krone, ki je v kratki dobi svojega vladanja tolikokrat posvedočil svojo pravičnost nasproti svojim narodom.

2. Prav tako se skupno pridružujemo mirovni želji papeža Benedikta XV. Če države sprejmejo za podlago mirovnih dogovorov misli, začrtane v njegovi noti, tedaj smo prepričani, da se bo skoraj med narode vrnil mir res trajen in blagonosen v srečo narodov in držav. Vojska pa je tudi jasno pokazala, da mora na mesto sile stopiti pravica. Ideje o razoroženju, o svobodi morja, o razsodiščih, o pravičnosti nasproti težnjam narodov, so zmožne započeti novo dobo človeštva, ko narodi ne bodo več tekmovali v politiki sovraštva in tehniki oboroževanja, marveč v mirnem delu za pravi kulturni napredek. Ob enem hvaležno pozdravljamo resno prizadevanje naš ga vladarja, ki vse meri na to, da bi se čimprej končalo to strašno klanje in bi zopet zasijala narodom zlata zarja miru in nove lepše bodočnosti.

V Ljubljani, dne 15. septembra 1917.

Dr. Anton Bonaventura Jeglič, knezoškof ljubljanski; prelat Andrej Kalan, stolni kanonik; dr. Josip Gruden, stolni kanonik.

Za slovensko Ljudsko stranko: Dr. Ivan Šusteršič, tč. načelnik stranke.

Za Narodno napredno stranko: Dr. Ivan Tavčar, dr. Karel Triller.

Za Slovensko katoliško delavsko demokracijo: Mih. Moškerc, Franc Vidic, Anton Žnidaršič.

Najnovejša avstrijsko uradno poročilo.

Dunaj, 16. septembra.

Italijansko bojišče.

Južno od Sela ob Soči so se italijanski sunki izjalovili.

Na južnem ozemlju gorske planote Bajnsica — Sv. Duh je šovražnik ponovno napravil svoje poskuse, da bi predrl naše postojanke. Naše čete so v srčitem boju iz bližine obdržale nadvlado; Italijani so bili vrženi nazaj.

Pri Gorici in na Kraški gorski planoti artilerijski ogenj.

Wekerle o jugoslovanskem vprašanju.

Ogrski ministrski predsednik dr. Wekerle je v svojem nastopnem govoru v ogrskem državnem zboru razpravljal tudi o stvareh, ki se avstrijske Slovence direktno tičejo. Wekerle je rekel glede državno-pravnih prizadevanj avstrijskih Slovanov:

Zbornica naj mi dovoli, da se bavim na kratko z napadi, bolje rečeno: sanjami, naperjenimi proti integriteti naše domovine. Ta, iz krogov posameznih avstrijskih politikov izvirajoča prizadevanja, obsojam v državo sanj, ker nimajo na ozemlju dežela ogrske krone nobenih korenin in bomo tudi skrbeli, da jih ne dobe; drugič zato, ker nimajo nikake zaslombe na kompetentnih mestih in sicer kakor se ob sebi razume, niti na najvišjem mestu, niti ne pri še drugih merodajnih avstrijskih vladnih in drugih političnih krogih.

Dasi je prav po mišljenju Nj. Veličanstva izključeno, da bi dovolil kakoršnokoli premembo dualistične oblike monarhije, sem povodom svojega imenovanja dobil izrecno zagotovilo, da v Avstriji na razpravi stoječa vprašanja o narodni avtonomiji ne morejo imeti na nedotaknjeno integriteto svete ogrske krone ne neposredno, ne posredno nikakega upliva. Da, čeprav to ne spada v naš pravni delokrog, sem tako od Nj. Veličanstva kakor tudi od merodajnih politikov, ki stoje izven vlade, dobil informacijo, da bodo pri eventualno dovoljenih avtonomnih pravicah merodajne sedanje meje kronovin. Ker avstrijski kazenski zakoni ne dajo sredstev za kaznovanje dejanj proti integriteti sv. ogrske krone, tako da more avstrijska vlada taka prizadevanja le zavračati, dočim omogoča naš kazenski zakon kaznovanje prizadevanj proti integriteti avstrijske države, bomo morali pri naših prihodnjih pogajanjih sprožiti vprašanje, da se ugotovi za podlago načelo reciprocitete.

Kar se tiče našega razmerja z deželama Hrvatsko in Slavonijo, stojimo strogo na stališču zak. člena XXX. iz leta 1868. Ne spoštujemo samo pravice Hrvatske in ne izpolnjujemo le njene, na tem dogovoru sloneče želje, marveč pospešujemo, v kolikor to spada v naš delokrog, tudi njena kulturna prizadevanja, njeno narodno ojačenje in želimo pospeševati s posebno skrbnostjo njene industrijalne in trgovske interese. Odkritosrčno hočemo podpirati njeno, v zakonu utemeljeno željo, da se ji zopet pridruži Dalmacija.

Mislimo, da najdeta naše tako označeno stališče in naše na popolnoma enako bratsko postopanje mereče prizadevanje toliko bolj pomirljivo sprejetje, ker želimo pri novi orientaciji naše armade, ki se more seveda zgoditi šele po vojni, pri naših narodnih zahtevah, honorirati tudi hrvatsko narodno naziranje.

Ministrski predsednik Wekerle se sklicuje za svojo trditev, da je dualizem nedotakljiv, na krono, na avstrijsko vlado in na merodajne politike.

Kar se tiče krone, vemo, da postopa krona popolnoma konstitucionalno. Kadar bodo prišle vlade z novimi programi, tedaj šele se bo lahko govorilo o stališču krone.

Kar se tiče avstrijske vlade, nam je zelo ljubo vedeti, da je Seidler prej nego avstrijskim politikom naznanil ogrskemu ministrskemu predsedniku, da je načelni nasprotnik jugoslovanske in tudi češke deklaracije. S tem je kolebanje v naših političnih krogih med oportunistom in radikalizmom izključeno. Jugoslovanski politiki je pod Seidlerjevim kabinetom pot jasno začrtana.

Kar se tiče sklicevanja Wekerlovega na „merodajne politike“ izven vlade, od katerih je dobil informacijo, da bodo pri eventualno dovoljenih avtonomnih pravicah merodajne sedanje meje kronovin, je to dokaz, da Wekerle naše notranje razmere prav slabo pozna. Saj bi tudi krepke volje avstrijskih slovenskih narodov po narodnem ujedinenju ne mogel imenovati „sanje.“ Wekerle bi storil boljše, da bi skušal orientirati madžarsko javnost v nam in ne germanstvu prijaznem smislu. Da Madžari v sedanjem trenutku delajo z germanofilsko politiko veliko napako, bodo spoznali v svojo nesrečo prepozno.

Tujci na delu.

Gornja Radgona, 14. sept.

Še le pred kratkim sem kaj došli predstojnik sodišča, deželnosodni svetnik dr. Watzulik, zet ptujskega Ornika, je, kakor njegov tast, popolnoma prevzet vsenemškega duha in temu primerno je tudi njegovo delo.

Slovensčine noče poznati, le z jezo in nevoljo izgovori v najskrajnejši potrebi kako slovensko besedo. Sodnijski dopisi občinskim in drugim uradom so samo nemški. Ali ta gospod morda misli, da je v Nemčiji ali pa dela to namenoma, misleč, da bi germaniziral naš okraj? Zato je prišel pač mnogo prepozno! Ravnekar so dobili vsi občinski uradi tega okraja samonemške dopise, v katerih jih prosil, da bi mu priskrbeli za sodišče vsak po en seženj ali pa vsaj pol seznja drv. Gospod dr. Watzulik naj vzame na znanje, da na to njegovo prošnjo ne bo dobil od nobene slovenske občine niti polena. Ako hoče imeti uspeh, bo se že moral ponižati in priti s slovensčino. Vsak urad naj vsak nemški dopis neresen vrne in zahteva slovenskega. Uradi so za nas, ne pa mi za urade in ker je okraj samoslovenski, se mora tudi urad po tem ravnati. Kaj pa bi reklo ljudstvo n. pr. na Gornjem Štajerskem, ako bi jim uradi pošiljali samoslovenske spise?

Dosedaj je bil pri tem sodišču običaj, da se je sodnijskim cenitvam privzel vedno cenilec iz iste občine, kjer se nahaja cenilni predmet ali pa vsaj iz temu najbližje, kar je tudi popolnoma pravilno, saj ima skoraj vsaka občina svojega cenileca. Dr. Watzulik pa je ta način opustil ter vzame k vsaki cenitvi cenileca iz tujega sodnega okraja, iz Radgone, in še celo Nemca, naše cenilne može pa s tem zapostavlja. Ljudstvo se zoper to pritožuje, ker mora plačevati sedaj mnogo višje pristojbine, ker zamudi ta tuj cenilec vsled prevelike oddaljenosti od cenilnega predmeta pri vsaki cenitvi celi dan, katerega si mastno zaračuni, medtem ko so pri prejšnjem postopanju zamudili domači cenilci le po par ur in zato tudi manj zaračunali. Če bo njegovo postopanje še naprej tako, bomo poskrbeli za to, da bo prišel tja, kjer mu ne bo treba več germanizirati okraja in kjer s svojo nemščino ne bo nadležen.

Jugoslovanska država, v kateri nam tujci ne bodo več gospodarili, je res nujno potrebna. Naši fantje umirajo trumoma na frontah, doma pa sedijo tujci in nas mučijo s svojim tujim jezikom.

Gospodarski shod kmetov Dravskega polja.

Kmetijska podružnica pri Sv. Lovrencu na Dr. polju je povabila kmete Dravskega polja na gospodarski shod in razgovor, ki se je vršil v nedeljo, dne 2. septembra, pri Sv. Lovrencu. Shod je bil zelo dobro obiskan, čez 150 mož in fantov iz domačih in sosednjih župnij, zlasti so bili obilno zastopani

cirkovski, hajdinski in gorski gospodarji; prisostovalo je shodu tudi enako veliko število žen in deklet.

Predsednik otvori shod s trikratnim živio-klicem cesarju Karlu I. ter pozdravi zborovalce, zlasti g. poslanca Brenčiča in zastopnike raznih občin. Nato povzame besedo g. poslanec Brenčič, ki pri naša zborovalcem pozdrave Jugoslovanskega kluba, ter poroča o delovanju poslancev, zlasti v gospodarskem oziru, omenja njih tozadevne predloge, interpellacije in posredovanja pri raznih oblastih, n. pr. glede zahteve socialnih demokratov, naj se kmetu vse odvzame in se ga pita s kartami, zaradi pomoči za okraje vsled suše, zaradi rekvizicij itd. K sklepu opominja k edinosti in skupnemu delovanju. Njegov govor so zborovalci z odobravanjem in zadovoljstvom vzeli na znanje.

Potem se je začel razgovor o gospodarskih preceh zadevah, zlasti glede rekvizicije sena in slame, zrnja, svinj, zaradi razdeljevanja sladkorja, petroleja, oprostitve kmetijskih posestnikov, cen kmetijskih pridelkov itd. K besedi so se oglasili razni posestniki: J. Peče, M. Napast, M. Zajc, Zafošnik itd.

Soglasno so se sprejeli sledeči sklepi in zahteve:

1. Dasi je ptujski okraj po suši posebno hudo prizadet ter je sena bilo 30—50%, otave do 90% manj kot lani in je že pri navadni letini pomanjkanje krme, se vendar zahteva, da bi morali veliko množino pdati za vojaštvo. Ako se to izvrši, bi to bilo naravnost pogubno za gospodarstvo, ker bi morali večino živine odprodati, ne bi bilo gnoja in živine za delo. Zato se naj opusti rekvizicija sena in slame. Nekateri posestniki so navedli vzgled, kolikovo pomanjkanje krme, n. pr. J. Bauman (Pangerce) je dobil 1. 1916 25 voz sena, 15 voz otave; leta 1917 15 voz sena, 2 voza otave; Anton Dolenc (Mihovce) 1916: 20 voz sena, 10 voz otave; leta 1917 12 voz sena in 2 voza otave; Ogrizek (Hajdin) 1916: 10 voz sena, 4 voze otave; 1917: 7 voz sena, otave nič; M. Napast (Pleterje) 1916: 26 voz sena, 10 voz otave; 1917: 12 voz sena, 3 voze otave; M. Zajc (Apače) 1916: 12 voz sena, 4 voze otave; 1917: 6 voz sena, 1 voz otave; J. Peče (Črnagora) 1916: 8 voz sena, 4 voze otave; 1917: 5 voz sena, otave nič; Siter (Trnovec) 1916: 40 voz sena, 22 voz otave; 1917: 17 voz sena, 7 voz otave; Lorgar Stefan (Cirkovec) 1916: 16 voz sena, 12 voz otave; 1917: 8 voz sena, 3 voze otave; Drevenšek Fr. (Pleterje) 1916: 15 voz sena, 10 voz otave; 1917: 7 voz sena in 1 voz otave; Kampfl J. (Hajdin) 1916: 25 voz sena, 10 voz otave; 1917: 15 voz sena, 2 voza otave.

2. Zahtevamo, da se uredi tako škodljivo delovanje raznih central, ki so skoro največ krive grozne druginje in pomanjkanja živil in drugih potrebščin. Pri njih ustanovitvi in ureditvi ne odločujejo nikdar stvarni razlogi, ampak dobičkaželjnost gotovih ljudi.

3. Vlada naj skrbi, da se razširi kmetijsko združništvo. Zdaj, ko se nakup in prodaja skoro vseh reči organizira, bi bila za to najugodnejša priložnost, da ne bo kmet, kakor je bilo prej, prišel popolnoma oderuhom v roke.

4. Pri nakupovalnicah, rekvizicijskih odborih, centralah itd. naj se nastavlja praktični gospodari in kmetijski strokovnjaki.

5. Kmete grozno odirajo pri obleki. Kakor je vlada določila kmetiskim pridelkom cene, naj določi tudi trgovskemu blagu, tako bi bilo pravično.

6. Vlada naj skrbi, da centrala za usnje da do-

volj usnja za civilno prebivalstvo in po pravični ceni.

7. Oblasti naj skrbijo, da se odpravi razvada ptujskih trgovcev, ki večinoma nočejo prodajati za denar, ampak terjajo: zrnje, zabelo, jajca, krompir, moko itd. Tako se trgovci lahko preskrbijo z živežem, ki ga zelo nizko zaračunajo, za več let (karte še itak dobivajo) ali pa pod roko z velikim dobičkom dalje prodajajo. Ptujsko mesto je za ta posel ustanovilo posebno trgovino za menjavanje.

8. Cene kmetijskim pridelkom so tako nizke, da ne pokrijejo niti pridelovalnih stroškov. Naj se uredijo enotno in naj bodo vsaj take kakoršne so na Ogrskem.

9. Promet s svinjami naj bude prost. Sedaj nastavljene cene so prenizke, zlasti še one za mlade svinje (prasece), ako ostanejo te cene, bo to uničilo svinjerejo.

10. Za kmetijske ljudi naj se pusti dovolj velika množina zrnja, vsaj toliko kakor lani, za čas težkega dela pa vsaj pol kile za osebo. Posestnikom mora se pustiti dovolj zrnja za delavce.

11. Pri oprostitvah od vojaške službe naj se ozira oblast zlasti na kmetijske samostojne posestnike in družinske očete.

12. Pozivamo vlado, kmetijske organizacije in poslance, da čuvajo z vso odločnostjo koristi kmetiskega stanu pri trgovskih in mirovniških pogajanjih.

13. Za živino naj se pusti dovolj krompirja in zrnja.

14. Kmetijska gospodarstva potrebujejo neobhodno večjo množino petroleja, kakor jim je bilo dosežaj odkazano.

15. Pri rekviriranju živine se naj ozirajo nakupovalci na razmere in potrebe gospodarstva, denar naj se hitro plačuje.

16. Izjavo naših poslancev o skupnem jugoslovanskem ozemlju odobravamo tudi iz gospodarskega stališča: ker le če bomo samostojni, svobodni, neodvisni od drugih narodov, bomo tudi gospodarsko samostojni in se lepo razvijali. Do sedaj so se z našo zemljo, z našimi žulji bogatili tuje, potem pa bomo mi na svoji zemlji svoj gospod. Zdaj pa gospodarsko razkosani ležijo posamezni deli jugoslovanskega ljudstva in hirajo ter gladu umirajo. Tega ne bi bilo, ako bi bili svobodni, ako nam ne bi tuje rezali in delili kruha. Lega naših dežel ob morju, rodovitna zemlja, nadarjeno in delavno ljudstvo — vse to nam obeta lepo gospodarsko bodočnost, ako se združeni in svobodno lahko gospodarsko razvijamo.

Razgovor je bil včasih prav živahen. S prirčno zahvalo na zborovalce je predsednik zaključil skoro 2urno lepo uspešno zborovanje.

„Panslavizem na jugu“.

Koroški „Mir“ piše:

Ni je lahko besede, ki bi se bila v vojnem času tolikokrat zlorabila, kakor ravno beseda „panslavizem.“ V začetku vojne je nemškonsacionalno časopisje vsakega zavednega Slovenca proglasilo za panslavista: Slovenec, ki noče postati narodni renegat, izdajalec svojega lastnega naroda, je panslavist, sovražnik monarhije. Taka je bila šepava logika naših narodnih sovražnikov. Ne moremo verjeti, da bi bili nemški voditelji, ki tako govore, in nemški čas-

cem, ne morem jim drugače reči, in ti so ga neusmiljeno obdelovali s krepelci, potem ga pustili in šli dalje nalašč mimo njene hiše in glasno prepevali: „Kaj pa se starček v nevarnost podajaš, k nevesti v vas hodiš, pa plavat ne znaš!“ Tega več ne morem prenašati. Vzameva se, pa je komedij konec.“

Istih misli je bil Janez na tej strani mostu. Že sta si upala javno pokazati svoja srčna čutila, seveda ne v premal zasmeh hudobnih sosedov.

V jesenski noči se je premetaval Janez nevoljen po ležišču. Najrazličnejše misli so se mu podile po glavi ter mu niso dale zaspali. Slednjič vendar utrujen zadremelje.

Kar nekdo potrka na vrata.

„Kdo je?“

„Jaz, kaj me nisi spoznal po glasu, tvoja nevesta. Brž vstani, me boš nekoliko pospremil!“

Ženin vstane. Ves vesel se opravlja. Nočna je ura. Ravno prav, mu vsaj ne bodo dali sivi lasje toliko opravka.

Pohiti za svojo nevesto prav po tihem vun na cesto.

Komaj jo dohaja; sila težka mu je sapa. Ni čuda. Leta so tu in zahtevajo brezobzirno svoj davek.

„Daj mi roko, pojdeva vstric!“

„Molči, da ne zalajajo psi na vasi!“

„Kako je danes čuden tvoj glas; tako votel in zamolkel se mi zdi!“

„Pst! Tih, da naju ne zaznajo fantje, ki nočujejo tam za ogrom one-le hiše!“

„Ampak, kam me pelješ proti cerkvi? Poroke menda danes še ne bo. Si nisva sklicana in duhovnika tudi ni sedaj v cerkvi.“

Nič odgovora.

nikarji, ki tako pišejo, res taki duševni reveži, da bi sami temu verjeli; prepričani smo, da sami dobro čutijo, kako votlo donijo te njihove fraze, a njihov namen jim je, nemško ljudstvo s tem prepričati in je zoper Slovence nahujskati.

Že leta 1888 je rajni profesor Josip Apih v knjigi „Slovenec in 1848. leto“ zapisal besede: „Slovenec je dokazal že dozdej, da ume gojiti narodnostno idejo kot kulturno silo, a da mu je sreča in bodočnost lastnega naroda neločljivo spojena s srečno silo Avstrije. To je dokazal Slovenec že 1848. leta, in kdor bi hotel skruniti naše štiridesetletje dolžeč nas nelojalnosti, moral bi izbrisati leto 1848 iz zgodovine ali pa skrbati novo zgodovino od onega leta sem iz samih laži.“

Torej že tedaj so se gotovi naši narodni nasprotniki posluževali takih laži in tudi vlada je v tedanjem celovškem bralnem društvu slutila propagando za panslavizem, ker je bralno društvo gojilo slovenski jezik.

Po zelo izvoženih potih hodijo torej sedaj nemški radikalni listi, kakor „Grazer Tagblatt“, „Freie Stimmen“ in drugi sorodni listi, ki še po sijajnih in brezprimernih činih slovenskega vojaštva, častnikov in moštva, strašijo s panslavizmom na jugu. Dokazujejo le, da njihovi naročniki ne mislijo mnogo. To je ravno velika slabost avstrijskih Nemcev, da se slepo poprimajo vsake, še tako bedaste fraze, ki jim jo prinesejo za večerjo nemški radikalni listi. Deklaracija naših poslancev v državnem zboru dne 30. maja t. l. mora biti stvarno presneto dobro podprta, da zoper njo nimajo naši narodni nasprotniki drugega orožja, kakor da slikajo na steno še vedno „panslavizem na jugu.“ Nič jih ni spametovala strašna blamaža, ki so jo doživeli v začetku vojne v boju proti Slovincem z ravne isto lažjo o slovenskih panslavistih.

Kaj je pač najnaravnejše, kakor združenje vseh avstrijskih Jugoslovancev, Slovencev, Hrvatov in Srbov — avstrijskin Srbov. S tem ne bi bili samo odpravljene narodni boji na jugu in stoletne krivice, ampak bi bila to najboljša opora za državo samo in za presvetlo našo dinastijo. Združeni Jugoslovani bi bili najtrdnjši zid zoper italijansko propagando na jugu in najboljši porok za gospodarsko okrepljenje naše države. Združeni Jugoslovani v okviru monarhije bi bili edino mogoče most, preko katerega bi si naša država osvojila simpatije vsega Balkana in si s tem pridobila tam gospodarsko moč, ki jo bo po vojski krvavo potrebovala. Naši kraji bi se tudi vse drugače kulturno in gospodarsko dvignili, ker bi nadarjenega našega ljudstva v razvoju nihče ne oviral, nihče mu ne metaj polen pod noge. Kar je Bog po naravi, po legi in po jeziku združil, spada skupaj, če tudi so nas ljudje po umetnih deželnih mejah za stoletja ločili, da so nas oslabili in izročili tujemu narodu, da služimo njemu namesto sebi, da bogatimo njega, sami pa stradamo.

To je spoznal že rajni prestolonaslednik Franc

Pot ju pelje mimo pokopališča. — Prideta do vrat.

„Tako čuden, mrtvaški duh diha iz tebe; tako koščena se mi zdiš danes. Vsa drugačna si, kakor sicer.“

„Kaj mrmraš v temno noč? — Pusti zdaj meni besedo!“

Brneč glas cerkvene ure se oglašja. Razločno je čuti pritajen odmev njunih korakov po peščenih tleh.

Mesecu na nebu uide par svetlobnih žarkov na pokopališču. Ob grobnih spominkov sem se vijejo črne, dolge sence. Prideta mimo prvega spomenika. — Lep je in kamenit. V trenutku prelete njune oči napis v zlatih črkah:

„Nepozabni ženi — žalujoči mož.“

Gresta dalje.

Zopet napis, še skoro nov:

„Nepozabnemu in zvestemu drugu — neutolažljiva žena.“

„Tako! Sedaj sva na mestu! Glej, Janez, tu je za-te prostor pripravljen. Alo! Grobokopi, brž na delo! Vi, častiti gospod, pa pristopite, ooste najine roke zvezali za večno!“

Pristopil je sivolasi starček.

„Podajta si roke!“

„Joj, kako je tvoja roka mrzla in koščena, in tvoj obraz! Usmiljeni Bog! Smrt — — —“

Glasno je zakriknil in se zbudil. Dobro, da se je že zdanilo. Vstane, tresoč se strahu, se obleče in stopi na vezni prag.

Mimo se prismehtla mlada vdova.

„Kako si bleđ in upadel! Kaj ti je?“

„Nič posebnega. Skrbi glede poroke me tarejo in mi kratijo spanec — — —“

Ferdinand, ki je imel prav resen načrt, združiti Hrvate, Slovence in Srbe v samostojni velikohrvatski državi, kar je znano iz nekega njegovega pogovora dne 4. januarja 1911. (Glej „Die politischen Probleme des Weltkrieges.“ Dr. Rudolf Kjellen, str. 63.) Menda ti listi rajnega, bistroumnega in energičnega prestolonaslednika po njegovi smrti vendar ne bodo tudi proglasili za — panslavista na jugu države?! Pri teh ljudeh bi bila tudi taka abotnost mogoča.

Zapomni si pa naj, da se zakoni narave in nagon samoohranbe narodov ne ravna po željah in abotnostih ljudi, ki so izgubili vsak čut za pravico in se ne morej otresti za Nemce tako škodljivega naziranja, da morejo ostati Nemci le tedaj mogočen narod, ako bodo zatirali in zatrli nenemške narode.

Poljska dobila svojo vlado.

Vladi Avstro-Ogrske in Nemčije ste dne 12. t. m. objavili ustavni patent za Poljsko, po katerem dobijo zasedene poljske pokrajine svojo lastno vrhovno državno oblast, ki bo vladala Poljsko do časa, ko dobi samostojnega vladarja.

Regentski svet kraljevine Poljske, ki se je ustanovil, obstoji iz treh članov. V zadevah, kojih uprava še ni dodeljena poljski državni oblasti, se morejo postavodajalni predlogi razpravljati le samo v soglasju z okupacijskimi državami v državnem svetu. V teh zadevah je pooblaščen, da odločuje generalni guverner. Postave in naredb poljske državne oblasti morajo biti naznanjene pred razglasitvijo generalnemu guvernerju. Obvezno moč dobijo le tedaj, če tekom 14 dni ni nobenega ugovora.

Regentski svet bo sestavljal poseben državni svet. Pravosodje in upravo bodo opravljala poljska sodišča in poljske oblasti. Druge stvari pa organi okupacijskih oblasti. Generalni guverner lahko v posameznih zadevah odredi revizijo. — Prva naloga vladarskega sveta bo, da imenuje ministrskega predsednika, ki mora biti potrjen od zavezniških vlad in ki bo sestavljal in organiziral poljsko ministristvo.

V novi, razširjeni obliki se bo oživil poljski državni svet, ki bo nekak predhodnik poljskega deželnege zboru. Imel bo pravico sklepanja. Skliceval ga bo na zasedanje vladarski svet.

Cesar Karel pravi v svojem oklicu: „Vsled težkega vojnega časa, v katerem živimo, ni še mogoče, da bi vstopil zopet poljski kralj kot nositelj starodavne slavne krone Pijastov in Jagelonov v glavno mesto in da bi zborovalo v Varšavi ljudsko zastopstvo. Toda v kolikor zahtevajo potrebe naroda, naj stopijo že sedaj na mesto dosežanih institucij v življenje postavodajalni in izvrševalni organi poljskega kraljestva, da bo prišla v glavnem državna oblast v roke narodne vlade. Cesar Karel pravi ob koncu: „Naj spremlja ta pomemben korak za spopolnitev zgradbe poljske države blagoslov božji in naj pripomore, da bo bodočnost svobodne Poljske v zvezi po lastnem nagibu s centralnimi državami, ki so deželo rešile ruskega jarma, srečna in vredna velike prošlosti poljskega naroda.“

Poljska je torej že dobila del zaželjene svobode in samostojnosti. Želimo bratom Poljakom krepkega razvoja njih domovine in — prepotrebne sloge!

„Wiener Allgemeine Zeitung“ poroča, da bode poljski regentski svet sledeče sestavljen: nadškof Krakovski, knez Lubomirski in grof Janez Ostrovski. — Ustanovljena bodo sledeča ministristva: justično, uk in bogočastje, delavsko, ministristvo za lepe umetnosti, ministristvo za ljudsko blagostanje in poljedelsko ministristvo.

Italijansko bojišče.

Na soški fronti zopet srditejši boji na Bajnski planoti. Italijani so bili odbiti. Borba za Sv. Gabrijel se nadaljuje. Južno od vasi Selo na Grmadi smo odbili italijanski napad. Švicar Stegemann piše, da bo dvanajsta italijanska ofenziva še mnogo silnejša kot ednajsta. — Cesar Karel je dne 12. t. m. odpotoval na tirolsko fronto.

Ednajsta soška bitka končana?

Iz Curiha poročajo dne 14. septembra, da odmor na soški fronti znači, da je ednajsta soška bitka končana in sicer s porazom Cadornove armade. Boj se vrši še vedno le za goro Sv. Gabrijela. Vsa znamenja kažejo, da se Italijani krčevito pripravljajo za dvanajsto ofenzivo.

Gora Sv. Gabrijela — pekel.

Iz Londona se o borbah za goro Sv. Gabrijela

poroča: Italijanski sanitejci, ki prinašajo ranjence z gore Sv. Gabrijela v dolino, pravijo, da je na gori Sv. Gabrijela hujše kakor v peklju. Italijanski vojniki so vsled žeje grozno trpeli. Borba za goro se nadaljuje brez vsakega presledka. Vedno z nova naskakujejo italijanske čete goro Sv. Gabrijela, vedno z nova jih pokosi močen avstrijski artilerijski ogenj.

Nemiri v Italiji?

Švicarska poročila pravijo, da so v Italiji zadnje dni preteklega tedna izbruhnili veliki nemiri, ki so naperjeni proti vojski. V Turinu je baje vojaštvo in civilno prebivalstvo kričalo po ulicah: „Proč z vojsko!“ Vojaštvo so takoj odposlali na fronto. — Ljudstvo je pričakovalo, da bo italijanska armada v enajsti ofenzivi zasedla Trst. Ker se to ni zgodilo, je vojno navdušenje močno padlo. V mestu Bergamo je prišlo do pouličnih bojev. Brzobjavna zveza z mestom je prekinjena. Protivojno gibanje se povsod močno širi.

Rusko bojišče.

Na ruskem in rumunskem bojišču nič važnega. — Glavna pozornost je sedaj obrnjena na dogodke v Rusiji. Kornilov je kapituliral, Kerenski je zopet gospodar Rusije. Kornilov se je udal, ker se njegove čete baje niso hotele boriti s Kerenskijevimi četami. Med vojaškimi četami vlada baje popolno sporazumljenje. Kornilovega in njegov generalni štab so zaprli. Začasna vlada je dne 16. t. m. proglasila Rusijo za ljudovlado.

General Kornilov se udal.

Kerenski je zmagal nad Kornilovom. Ko se je bližal Kornilov Petrogradu, je stopil Kerenski na čelu petrograjske posadke in je korakal proti Kornilovu. Armada generalisima Kornilova se je med tem že nahajala v razsulu. Mnoge čete so odpovedale pokorščino Kornilovu, in so se odcepile od glavne armade. Več poveljnikov je nalašč zavilo s svojimi oddelki v stran, da se tako izogne bitki med Kerenskijevimi in Kornilovimi četami. Kornilov je spoznal svoj opasen položaj in je dne 10. septembra, kakor brzojavljajo iz Londona, ponudil Kerenskemu svojo kapitulacijo z gotovimi pogoji. Vlada pa je zahtevala brezpogojno predajo. Odposlanec Kornilovega je bil bivši ministrski predsednik Lvov, katerega je baje dal Kerenski zapreti. Kornilov glavni stan se je nato udal. Stockholmska poročila pa londonskim nasprotujejo in pravijo, da je kozaški general Kaledin stopil na stran generala Kornilovega in grozi, da bo s svojimi četami pretrgal zvezo med Petrogradom in Moskvo. Iz Haparande celo poročajo, da so bile Kerenskijeve čete v bitki pri Lugi poražene.

Delavski in vojaški svet za mir.

Ruski delavski in vojaški svet je z 279 proti 115 glasovom sklenil med drugim, da se ustanovi oblast, sestavljena iz zastopnikov revolucionarnega proletarijata in kmetov. Ta oblast naj proglasi rusko ljudovlado in naj prekliče vse tajne pogodbe glede sklepanja miru in naj takoj izdela načrt splošnega demokratičnega miru za vse vojskujoče se države. Nadalje se naj proglasi popolna svoboda za vse narode, posebno za Fince in Ukrajince; duno se naj razpusti in se takoj skliče ustavodajno skupščino.

Na drugih bojiščih.

Razun srditih sovražnih navalov na nemške postojanke v Flandriji in pri Arrasu, na nobenem drugem bojišču nič posebnega.

Politične vesti.

Nemci o naših ustavnih vprašanjih. „Salzburger Chronik“ piše: Čeprav smo za federalizem dežela, si pa istega vendar ne moremo predočiti za dobroga, če bi vsaka teh držav v notranjosti ne slonela na demokratično-avtonomistični podlagi. Centralisti smo pa v toliko, ker si želimo najvišjega rabsodišča za celokupno državo, do katerega bi se mogle zatirane narodnosti obračati. Vsled tega so pa tudi razmere, ki vladajo sedaj na Ogrskem, kot trajno nemogoče. Želimo si skupnega državnega kancelarja, skupnega državljanstva za celo državo, skupnega trgovinskega ministristva in razširjenje kompetence delegacij. Nedotakljiva bi naj ostala enotnost armade in diplomacije. V toliko smo centralisti, sicer smo pa za širšo samoupravo, toda ne samo v tostranski državni polovici, ampak tudi na Ogrskem. Kočljivo češko vprašanje bi se naj rešilo na ta način, da se

Češka razdeli v narodna okrožja, pri čemur bi se naj upoštevale zgodovinsko utemeljene državnopravne zahteve Čehov. Tudi štajerski Slovenci bi naj dobili samoupravo ravno tako, kakor Nemci na Češkem. Za odcepitev štajerskih Slovencev od nemškega dela Štajerske govore praktični razlogi. Vprašanje je le, če bi v to dovolila nemška večina štajerskega deželnege zboru. Združenje vseh Slovencev s Hrvati bi ne samo zajamčilo nemoteni narodni razvoj Slovencev, marveč bi tudi tvorilo branik ob Adriji zoper italijanska iredentistična stremjenja. Ako bi se v naši državi ustanovila slovensko-hrvatska država, bi se nahajalo težišče vsega jugoslovnanstva v naši državi in bi tvorilo branik zoper balkanska stremjenja. Izmed vseh vprašanj glede državno-pravnih preosnov v naši monarhiji se nam zdi jugoslovnanstvo vprašanje najvažnejše, rešitev tega vprašanja najaktuelnejša ter zelo lahko izvedljiva. Slovence bi se naj enostavno priklopilo k Hrvatski, mesti Reka in Trst bi pa naj postali prosti luki. Na mesto dualizma bi naj stopila zveza peterih držav, ki bi naj imele skupna pravna določila v narodnostnih vprašanjih in skupno najvišje rabsodišče. Vsaka posamezna država bi pa naj imela svoje dežele in lastne deželne zборе, ki bi naj jamčili avtonomijo posameznim narodnostim. Sudetske dežele bi morale biti organizirane strogo paritetično in ločene v češka in nemška narodna okrožja, isto bi naj veljalo za karpatske dežele med Poljaki in Rusini. Slovaki bi naj dobili v okviru ogrske države lastno avtonomijo, istotako ostale ogrske narodnosti. Sedmograška bi naj dobila svoj deželni zbor. Vsaka teh petero držav bi naj imela razen deželnege zboru še svoj poseben parlament, izvoljen na demokratični podlagi. Delegacije vseh petero držav bi pa naj tvorile skupen državni parlament. — Nemci so torej že sami začeli uvidevati, da je avstrijska ustava potrebna preosnove kakor slepec pogleda.

Glasovi iz Nemčije za jugoslovnanstvo. Berolinski list „Preußische Zeitung“ piše: Pred vojsko ni bilo nobene potrebe, da bi se bilo rešilo vprašanje jugoslovnanstva v Avstriji, a zdaj so pa vojskine razmere nanesle tako, da je rešitev tega vprašanja postala neizogibna in neodložljiva. Rešiti se mora hrvatsko vprašanje na Ogrskem, slovensko in dalmatinsko v Avstriji ter bosensko in hercegovinsko vprašanje, kajti težnja Srbohrvatov po narodni združitvi ne bo mirovala. Ni nobenega dvoma, da, ako bi v Avstriji to vprašanje utonilo, bi bil del naših vojaških uspehov na balkanskem polotoku brez vsake koristi in jugoslovnanstvo vprašanje bi ostalo to, kar je bilo pred vojsko: Tvor na državnem telesu Avstrije.

Ukrajinci ostanejo v opoziciji. Ukrajinski parlamentarni zastopniki ugovarjajo, da bi ukrajinska okrožja bila podrejena bodoči poljski vladi. Ukrajinsko zastopstvo vzame sicer vpoklic Ukrajinca v kronski svet z zadovoljstvom na znanje, a ne vidi v tem nikakega razloga za spremembo svoje opozicionalne politike, dokler bo ukrajinsko ljudstvo izročeno poljski upravi in dokler bo Poljak v kronskem svetu imel resort takozvanega ministra za Galicijo.

Ruski volilni zakon za ustavodajno skupščino. Novi od provizorične vlade sankcionirani ruski volilni zakon glede volitev v ustavodajno skupščino vsebuje med drugim sledeča določila: Ustavodajna skupščina obstoja iz članov, izvoljenih od prebivalstva obojega spola na podlagi splošne, enake in direktne volilne pravice v tajnem glasovanju ob uporabi proporcionalnega načela. Volilno pravico imajo ruski državljani in državljanke, ki so dovršili 20. leto svoje starosti. Vojaške osebe imajo volilno pravico, če so dosegle na dan volitev starost nazadnje odrejenega izrednega rekrutnega prebiranja. Vojaški begunci in radi gotovih deliktov obsojeni nimajo volilne pravice. Izvoli se lahko vsaka oseba, ki ima volilno pravico. Člani prejšnje dinastije nimajo niti aktivne in niti pasivne volilne pravice.

Tedenske novice.

Duhovniška vest. Dne 1. septembra je bil na župnijo Sv. Urban pri Ptujju slovesno umeščen vlč. g. Jožef Panič, župnik pri Sv. Antonu na Pohorju.

Vojni kurat č. g. Engelbert Klasinc nevarno ranjen. V sredo, dne 12. septembra je na laški fronti zadel kamen vojnega kurata o. Engelberta Klasinc tako nesrečno, da mu je ranil kost in pretresel možgane. Poročnik Verbič ga je vlekli tri četrt ure daleč in ga tako rešil pred izkrvavenjem. Izgubil je precej krvi. Ranjenec leži sedaj v rezervni bolnišnici v Beljaku. Želimo skorajšnjega okrevanja!

Vitezki križec Franc Jožefovega reda je dobil vojni kurat vlč. g. Alojzij Čizek. Naše čestitke!

Odlikovan kapucin. Kapucin pater Bonaventura Savec iz kapucinskega samostana v Volčjivasi na Koroskem, ki opravlja sedaj službo kot vojni kurat, je bil za svoje hrabro zadržanje pred sovražnikom odlikovan s srebnim zaslužnim križcem na traku hrabrostne kolajne.

Izstopi iz protestantske cerkve. Uradno glasilo pruskih protestantov „Preußische Kreuzzeitg.“ piše: Leta 1914 je izstopilo iz protestantske cerkve na Nemškem 14.506 oseb, leta 1915 samo 1039, l. 1916 je pa število izstopov zopet poskočilo in sicer je znašalo 2290 oseb. Značilno pri teh izstopih je pa dejstvo, da te osebe niso izstopile iz protestantske cerkve morda zato, da bi prestopile h kakemu drugemu veroizpovedanju, marveč so se proglasile za brezverce.

Himen. V St. Ilju v Slov. gor. se je dne 16. t. m. poročil rezervni poročnik 2. bosanskega pešpolka, učitelj Janko Žel z gđ. Marjano Heleno Stepišnik, učiteljico pri Sv. Ani v Slov. gor. Bilo srečno!

Deželni glavar Edmund grof Attems. Deželni glavar ekscelenca Edmund grof Attems obhaja čisto na tihem na Sp. Štajerskem med svojimi sorodniki dne 17. t. m. svojo 70letnico. Zapustil je Gradec, da se izogne vsakemu javnemu slavljenju. Ekscelenca grof Attems je markantna oseba izmed štajerskega plemstva. Skromen človek, nad vse delaven, vesten in točen v svojem poklicu, tako da si ga vse uradništvo jemlje za zgled. Kot deželni glavar je na čelu dežele že 24 let. Spominjamo se hudih bojev v deželnem zboru. Priznati moramo, da smo obudovali moža kot predsednika. Večini se je zavezal, da ne pusti dr. Jankoviča kot svojega namestnika predsedovati v deželnem zboru. Zdržal je sam dolgotrajne seje cele dni in noči, da bi strl slovensko obstrukcijo s svojo vstrajnostjo. Toda prišel je tudi v nemilost pri nemški večini, kateri se ni hotel udati, ko je zahtevala, da prelomi poslovni red in stre na ta način slovensko obstrukcijo. Držal se je do pičice poslovnega reda in s svojo natančnostjo glede poslovnika je često pripomogel sam slovenskim poslanecem do vspeha. Grof Attems je jako blagega in dobrega srca. Koliko dobrot on dela, zato ne ve širša javnost. Njegova skromnost in nesebičnost ne privolita nikdar objave njegovih velikih darov. Rojen je bil Edmund grof Attems dne 17. septembra 1847. Doprivil je deželno realko v Gradcu in graško tehniko. Leta 1884 je bil izvoljen v deželni zbor od skupine veleposestva; od leta 1884 do 1893 je bil deželni odbornik in od leta 1893 je deželni glavar štajerski. Postal je tajni svetnik, odlikovan je z železno krono I. razreda in z vojnim križcem za civilne zasluge I. razreda. Poleg tega je tudi član gosposke zbornice. — Mnogo zaslug si je pridobil kot predsednik c. kr. Kmetijske družbe štajerske. Kmetijstvo ima na njem vedno velikega zagovornika in zaščitnika. Njegovo delo v tej družbi je velikansko. Centralni odbor mu je v zadnji seji tudi čestital na skromni način, kakor je on sam skromen. — Ekscelenca grof Attems je posestnik graščin Slov. Bistrica, Podčetrtek, Brežice in Ober-Kindberg. Mesta Ptuj in Fürstenfeld sta ga imenovali častnim občanom.

Deželna kmetijska šola v St. Juriju ob južni žel. Ravnateljstvo je izdalo obširno letno poročilo o delovanju zavoda v letu 1916. Poročilo vsebuje: Izvleček iz statuta in učnega načrta, poročilo šole, zakaj se je zavod vse porabil, gospodarstvo in delovanje zavoda na zunaj. V poročilu je marsikatera zelo važna gospodarska snov, ki bo gotovo zanimala vse, ki se zanimajo za napredno narodno gospodarstvo. Knjižica se dobiva pri ravnateljstvu zavoda v St. Juriju ob južni žel.

Pozor, dobra, usmiljena srca! Prijatelj lista nam piše: Žalibog, da se tako godi, a godi se vendar! Vsakomur v tem čudnem času privoščimo, da si kolikor mogoče živil pridobi, seveda po pošteni poti. Toda, to ni pošteno, če kdo dobro ime drugega izrablja v svoj dobiček. Od različnih strani celotna Slovenskega Štajerja dobimo vesti, da se pogosto priklati iz Maribora kaka oseba s sladkimi besedami in priliznjenim obnašanjem ter se dela, kakor bi bila od tega ali onega v dotičnem kraju ali v dotični hiši posebno dobro znanega mešnega gospoda odpisana z milo prošnjo za različna živila. V ormoškem okraju se je sleparilo na ime dveh mariborskih gospodov, češ, da že od lakote ginevata. Ko je predpretekli teden taka sraka nabirala po Lempahu v imenu gospoda, ki zdaj niti v Mariboru ne biva, jo je brzih nog odkurila, ko jo je nekdo na to opozoril. Po vsem tem: Pozor, dobra, usmiljena srca! Poznaj Vas in zato Vas hočejo izrabljati! Kdor želi kaj od Vas, bo že sam prišel, ali pa se po zanesljivih osebah Vam priporočil.

Podčastnikom nobenih daril! Vojno ministrstvo je določilo, da je moštvo prepovedano dajati darila podčastnikom bodisi v denarju, bodisi v blagu. Prepovedano je tudi nevojaškim osebam dajati v imenu ali v interesu moštva podčastnikom darila ali takozvane napitnine.

Letnika 1867 in 1868 za vojaško službo v zaledju. Vojno ministrstvo je določilo, da se smejo v bodoče uporabljati vojaki, rojeni v letih 1867 in 1868, samo za vojaško službo v zaledju, ne pa tudi za vojaško službo na fronti.

Enodnevní tečaj za porabo sadja in sicer za napravlanje sadjevca, sušenje, vkuhanje itd., se

bode vršil na deželni kmetijski šoli v St. Juriju ob južni žel. dne 25. t. m. Udeležiti se ga more le kdor se prej prijavi.

Nove pošne znamke. Dunajski listi poročajo, da dobimo s 1. decembrom nove pošne znamke, ki se bodo glede barve, oblike in velikosti bistveno razločevale od dosedanjih pošnih znamk. Glede oblike se omenja, da bodo nekatere pošne znamke trivoglave.

Prismojeni „Štajerc“ piše v zadnji številki: »Ministra, slovenskega ministra imamo; smo radovedni, če bode s tem naše zelje bolje zabeljeno...« Bog daj norcem pamet.

„Gospodarski svetnik“, to je najnovejši naslov, ki ga je naš cesar ustanovil in dovolil, da se deluje vsem, ki so si pridobili posebnih zaslug za razvoj in pospeševanje poljedelstva.

Vlak trčil v kočijo. Dne 12. t. m. se je peljala ogrska grofica Batthyani s kočijo iz Radgone na svoj grad blizu Tišine. Na vozu se je bila njena strežkinja in kočijaž. Grofica, ki je sama držala za vajeti, in strežkinja sta sedeli spredaj, kočijaž pa zadaj. V trenutku, ko so v Poterni, kjer se cesta križa z železnico, slednjo prerezali, je privozil osebni vlak proge Spielfeld-Ljutomer in trčil v zadnji del kočije in ga s kočijažem vred odtrgal. Obe ženski in konja sta ostala skoraj nepoškodovana pri življenju, kočijaža pa je vlak raztrgal na drobne kosce. Ali grofica vlaka ni opazila ali pa je hotela še pred njim prekoračiti progo, še ni dognano.

Gospodarske novice.

Sladkor. Dunajska „Zeit“ poroča, da imamo siadkorja je toliko v zalogi, da izhajamo z njim do srede meseca oktobra. Nadaljna dobava pride že od letošnjega pridelka sladkorja, ki pričinja s 1. oktobrom. Letošnjega pridelka ne bo mnogo, ker je naša sladkorna pesa zelo slaba. Brez ozira na to, da so nasejali letos za 3% manj sladkorne pese kot lani, bo pridelek manjši tudi zato, ker se je pesa zelo slabo razvijala. Računajo, da pridelajo letos 40 mil. meterskih stotov pese, medtem ko so pridelali v normalnih letih 70—80 milijonov. Lansko leto so pridelali 74 milijonov meterskih stotov surovega sladkorja, letos bo znašal pridelek surovega sladkorja naj več 6 milijonov meterskih stotov. Prvotno so namepravali, da bi dajali konsumentom le surov sladkor, zato, da hranijo s premogom. To namero so pa opustili. Da pa kljub temu prihranijo premog in da olajšajo sladkorni industriji dobavo premoga, bodo letos uredili pridelavo sladkorja po skupinah. Kakor smo že poročali, se sladkor tudi podraži. Podražitev utemeljujejo tako-le: Zdatno povišanje režijskih stroškov, zlasti izredna podražba premoga, povišanje cen za sladkorno peso od 4 na 6 K, povzročijo povišanje cen za surovi sladkor in seveda tudi povišanje cen sladkorju sploh. V letošnjem februarju so se zvišale cene za surovi sladkor od 50 K na 55.50 K. Avstrijska cena za rafiniran sladkor znaša povprečno 102 K, ogrska cena pa se je zvišala že s 1. aprilom na 137.50 K za meterski stot. Ker se je tako znatno znižal pridelek sladkorja, pride skoro gotovo tudi znižanje mesečne izmere za posamezno osebo. Ali se bo še tudi znanprej pošiljal sladkor v tako velikih množinah kot dosedaj na Nemško, se še ni odločilo.

Kmetovalci oproščeni do 30. novembra. A ne v Avstriji, ampak na Ogrskem. Ogrsko domobranksko ministrstvo je sporazumno s poljedelskim ministrstvom odredilo, da se poljedelci, ki so bili oproščeni do 30. septembra ali 31. oktobra oprostijo do 30. novembra. Zeleti bi bilo, da bi se tudi naše

ministrstvo bolj resno zavzelo za kmetske oprostitve.

Razne novice.

Visoka zver in kravice siromakov. List „Öst. Volkszeitung“ piše: S pomočjo 200 vojakov je bilo letos na nekem gospodarstvu nakošenih 20.000 stotov najlepšega sena in je bilo spravljeno v senik za zimo za jelene! Tako se briga visoka gospoda za zimsko pičo svojim jelenom. Mar bo rešilo naše poročilo del tega sena, da bi otelo tisoč molznih kravic?! Lastniki lovov bi lahko del zveri postrelili, dobili tako meso in zabranili škode. Ali k temu je treba velikega poguma. Gosposka zver (jelen) ima veliko prednost in jo streljajo prav nazadnje.

Samomor izdajalskega poslanca. List „Secolo“ piše, da je tržaški laški deželni poslanec Mordo izvršil v Rimu samomor. Poslanec Mordo je bil duša iredentističnega gibanja v Trstu in je ob izbruhu vojne med Avstrijo in Italijo zapustil Trst in se naselil v Rimu.

Koliko stane državo en vojak? Na to zanimivo vprašanje je odgovoril na temelju statističnih podatkov neki ruski časnik. Svojo državo stane najmanj ruski vojak, namreč 618 mark na leto. Za njim pride avstrijski vojak, ki stane letno 860 mark. Dosti dražji je italijanski vojak, ta stane državo 1058 mark. Francoski vojak stane Francijo 1114 mark, a nemški 1190 mark. Najdražji izmed vseh je angleški vojak, ki se le nerad odreče svojim navadam. Letni stroški za angleškega vojaka znašajo 2134 mark. V Rusiji je življenje poceni, a angleški vojak je vaje dobro živeti. Tako se pojavljajo veliki razločki vojnih izdatkov.

Dopisi.

Maribor. Mariborski trgovci so sklenili, da bodo imeli svoje trgovine do 15. decembra po nedeljah zaprte.

Slov. Bistrica. Preskrbovanje z živili je danes povsod težko: kajti iz nič je težko kaj napraviti. A največ neprijetnosti zadene ljudstvo predvsem nerodnost in nevednost naših uradov, oz. onih, ki vodijo te urade. Tudi v Bistrici smo imeli do zadnjega časa takozvani »Oskrbovalni odbor«, katerega so vodili nadučitelj nemške šole, stavbeni mojster Versolatti in župan. V njih rokah je bila oskrba prebivalstva s kruhom, moko, krompirjem, petrolejem in drugim. To svojo vzvišeno nalogo pa so tako skrbno izvrševali, da so bili ljudje primorani kar obsipavati sodnijo in glavarstvo z ovadbami. Konstatiramo, da so ovajali svoje »voditelje« najbolj bistriški nemčurji. Sicer tudi nam Slovencem ni bilo prav, da nismo dobili kruha, če se je pekova dekla peljala v Maribor k zobozdravniku, ali pa če je bila moka tako malo fino zmleta, toda pritoževati se pri danih razmerah nismo hoteli, ker imajo gospodje višji uradniki za slovenske pritožbe itak vedno gluha ušesa. Vodja našega oskrbovalnega urada nadučitelj Schiesl pa jo je sčasom tako zavezil, da je končno celo glavarstvo spoznalo neznosnost teh razmer in poslalo g. oskrbovalce kratkomalo v penzijo in vzelo samo oskrbo prebivalstva v roke. Sedaj pečeta oba peka in mokedelita dva uradnika okrajnega glavarstva. Zahtevamo pa, da okrajno glavarstvo to razdelitev moke bolj praktično uredi. Čemu se deli moka za mesto in celo obširno okolico ob istem času, da se ljudje v dolgih procesijah in gnječi pehajo pred prodajnico? Naj se razdelitev uredi po urah za posamezne občine in mesto in to v slovenščini nabije pred prodajalno ter naznani po občinah, da ne bodo ljudje zapravljali kar cele dneve ravno v tem jesenskem času, ko itak ne vedo, kje bi se prijeli dela. — Že pred tedni smo se v »Straži« pritožili nad smradom, ki ga širi tukajšnja tovarna za konjske salame. Vse je obnavrvalo naš odločen poziv, da se ta nered odpravi, samo naši občinski možje se niso zganili. In sedaj delijo ravno poleg te konjske mesnice moko. Mnogim, ki so stali po par ur pred prodajalno, je postalo slabo, občutljivejši pa sploh niso mogli zraven. Pozivljamo torej znova g. župana, da napravi pri tej konjski mesnici red, da ne bodo končno nastale še kake bolezni.

Naznanilo.

Kdor najde truplo mojega dne 10. septembra pri kopanju v Dravi pri Mariboru utopljenega **15 letnega sina Riharda Ulega** in mi o tem poroča, dobi nagrado **200 K.**

JOSIP ULAGA,
trgovec, **MARIBOR.**